

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นกรณีศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นสำคัญมาเสนอ โดยจำแนกการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในระยะ 15 ปี ที่ผ่านมา คือ พ.ศ.2545 ถึง พ.ศ.2559

1.1.2 เพื่อศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.1.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางลดผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิจัยโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept Interview) ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 กลุ่มใน คือ กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลปาย กลุ่มสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลปาย กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในตำบลปาย กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวในตำบลปาย และกลุ่มที่ห้า นายอำเภอ/ปลัดอำเภอ และผู้อำนวยการท่องเที่ยวและกีฬาประจำอำเภอปาย และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ด้วยการเรียงความเพื่ออธิบายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน สรุปได้ดังนี้

1.3.1 ตอนที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในระยะ 15 ปี ที่ผ่านมา ตลอดเวลา 15 ปีที่ผ่านมา การพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดขึ้นจากการเติบโต

ขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนอันเป็นผลมาจากการพัฒนาของรัฐเป็นสำคัญ การเติบโตที่โดดเด่นคือในช่วงปี พ.ศ.2532 และส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วง 15 ปีหลังตามกรอบเวลาของการวิจัยเป็นอย่างสูง คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ฐานนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้สำคัญให้แก่จังหวัด ปีนั้นทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวหลัก คือ “ทุ่งบัวตองกะเหรี่ยงคอยาว ความเป็นเมืองสามหมอก” จนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่คนไทยนิยมไปในช่วงหน้าหนาว นักท่องเที่ยวต่างชาติบางกลุ่มที่ต้องการสัมผัสประสบการณ์ที่แปลกใหม่ วัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง แม้ว ละหู่ ลีซอ ลัวะ ไทใหญ่ การเติบโตทางการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ส่งผลต่อการท่องเที่ยวอำเภอปายอย่างสำคัญด้วยเช่นกันผ่านถนนทางหลวงสาย 1095 (ถนนสายแม่มาลัยถึงเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน) หรือเรียกกันว่าถนนสายแม่มาลัย-ปาย

1) *ปัจจัยภายใน* ที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปาย ในระยะ 15 ปีที่ผ่านมาดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว

ก. ยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐ การตัดถนนหลวงสาย 1095 เป็นเส้นทางหลักจากจังหวัดเชียงใหม่ไปสู่จังหวัดแม่ฮ่องสอนและเป็นเส้นทางผ่านอำเภอปาย กระทั่งในปี พ.ศ.2530 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน นักท่องเที่ยวก็เริ่มหลั่งไหลเข้ามาอำเภอปายมากยิ่งขึ้น

ข. ยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดและจังหวัดแม่ฮ่องสอน ช่วงปี พ.ศ.2528 เป็นปีที่อำเภอปายเริ่มเข้าสู่ยุคของการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนแต่เป็นไปในลักษณะสะพายเป้เข้ามาเดินป่าและสัมผัสวัฒนธรรมของชาวเขาตามหมู่บ้าน และเริ่มจริงจังมากขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2540 เพราะเริ่มมีคนภายนอกเริ่มเข้ามาอยู่อาศัยและลงทุนในธุรกิจบริการท่องเที่ยว มีข่าวสารผ่านสื่อมวลชนยังทำให้เมืองปายนักท่องเที่ยวรู้จักเมืองปายเพิ่มขึ้น ในปี 2543 มีมีนกลลงทุนรายใหญ่มาพัฒนาเป็นรีสอร์ท กระจายอยู่ตามริมน้ำปาย หรือตามเส้นทางหลวงสายหลัก 1095 มีการจัดการธุรกิจแบบครบวงจร กระทั่งปี พ.ศ.2544 รัฐบาลมีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจและส่งเสริมการลงทุนของธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง (SME) และนโยบายที่เอื้อให้การท่องเที่ยวในอำเภอปายเติบโตยิ่งขึ้นจากนักกลลงทุนรายใหญ่ และนักกลลงทุนรายย่อยจากต่างถิ่นรวมถึงคนต่างชาติต่างเข้าไปแข่งขันทำธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร ร้านเหล้า ธุรกิจทัวร์ป่า ธุรกิจที่ดินในปายกันในทุกรูปแบบจนเมืองปายกลายเป็น “เมืองท่องเที่ยว” คนไทยเข้ามาเที่ยวปายกันมากขึ้น แต่ก็มีผลทำให้เมืองปายขาดความสงบแต่เต็มไปด้วยความวุ่นวายปี พ.ศ.2546 ประชาชนในอำเภอปายจึงได้

รวมตัวกันหาวิธีการแก้ไขปัญหารวมทั้งมีการแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาจัดเวทีระดมความคิดของคนในชุมชนเพื่อหาทางแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว จนนำไปสู่การผลักดันเรื่องนโยบายผังเมืองได้สำเร็จ ทำให้เกิดการควบคุมการสร้างอาคารในอำเภอปาย และหลังจากการรวมตัวกันในครั้งนี้ ก่อให้เกิดการรวมตัวแบบกลุ่มย่อยๆ ตามมาอีกหลายกลุ่ม โดยมีลักษณะเป็นการรวมตัวกันแบบหลวมๆ ตามเรื่องที่แต่ละคนสนใจ แต่ด้วยเหตุผลสถานการณ์ด้านมิในภาคใต้ เมื่อปี พ.ศ.2547 กลับทำให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวทางใต้มาซื้อที่ดินลงทุนทำธุรกิจที่ปาย และนำเอาประสบการณ์ หรือสิ่งที่เคยใช้สำหรับบริการแก่นักท่องเที่ยวเข้ามาทำในปาย นักท่องเที่ยวสร้างความรำคาญแก่ชาวบ้าน ประชาชนในเมืองปายบางส่วนปรับตัวไม่ทันก็ย้ายออกนอกพื้นที่โดยขายพื้นที่ให้แก่นายทุนหรือคนอื่นไป บางคนก็แบ่งให้คนนอกเช่าที่ดิน เมื่อเข้าปี พ.ศ. 2548 มีการถ่ายทำภาพยนตร์ในพื้นที่อำเภอปายเมื่อถูกเผยแพร่ออกไปอำเภอปายก็ได้รับการรู้จักกันอย่างกว้างขวางผนวกกับเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในอำเภอปายที่สร้างความเสียหายให้กับอำเภอปายอย่างแม้จะเป็นข่าวด้านลบแต่ก็ส่งผลให้คนสนใจเมืองปายเพิ่มยิ่งขึ้นไปอีก จนกระทั่งในปี พ.ศ.2547 ถึงปี พ.ศ.2549 เปิดให้นักท่องเที่ยวเดินทางด้วยบริการสายการบิน ต่อมาได้เพิ่มขีดความสามารถของท่าอากาศยานปายให้รองรับผู้โดยสารได้ 24 คนต่อชั่วโมง

สำหรับยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวปาย มีความเด่นชัดมากในช่วงปีในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี พ.ศ. 2548 – 2551 ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน (จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา ลำพูน ลำปาง น่าน แพร่) และโครงการงบประมาณตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการส่งเสริมนโยบายภาวะการณ์ลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท ที่อำเภอปาย จนทำให้ปี พ.ศ.2550 มีกลุ่มทุนและเอกชนขนาดใหญ่เข้ามาจัดกิจกรรมต่างๆ มากมายในช่วงฤดูท่องเที่ยว ตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม จนถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในเมืองปายให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ก็สร้างปัญหาให้แก่เมืองปายด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมอยู่ไม่น้อยเช่นกัน เพียงปีเดียวก็มีเสียงสะท้อนว่าอำเภอปายเริ่มสิ้นมนต์ขลังแล้ว สื่อมวลชนนำเสนอภาพปายที่มีแต่ความเกียบเหงา จำนวนนักท่องเที่ยวประเภทที่มาเป็นครอบครัวขนาดใหญ่หรือมากันเป็นรถทัวร์เริ่มลดน้อยลงขณะที่ผู้ประกอบการด้านที่พักและเกสเฮ้าส์ต่างๆ ต้องลดราคาลงอย่างหนักเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวแต่ในขณะเดียวกันทางหน่วยงานของรัฐก็พยายามศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบด้านอื่นที่มีต่อการท่องเที่ยวอำเภอปายด้วย และพบว่า การท่องเที่ยวในอำเภอปายยังมีข้อจำกัดด้านการจราจรและการเดินทางท่องเที่ยว ปัญหาด้านความปลอดภัย สถานที่ท่องเที่ยวไม่ได้รับการปรับปรุงให้อยู่ในสภาพดี ขาดการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งจากหน่วยงานของรัฐ เอกชนอย่างจริงจัง จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงกำหนดให้มีการส่งเสริมท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติเชิง

วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในลักษณะ Home Stay โดยการเตรียมความพร้อมของชุมชน ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้ง ส่งเสริมสนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว จัดเส้นทางท่องเที่ยว ปฏิทินการท่องเที่ยว ระบบข้อมูลเชื่อมโยงการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและผู้ประกอบการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการอย่าง แท้จริงของประชาชนและผู้ประกอบการท่องเที่ยว ในปี พ.ศ.2554 สำนักงานท่องเที่ยวและการกีฬา จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้สร้างแผนการส่งเสริมการตลาดและการทำประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ซึ่งครอบคลุมการท่องเที่ยวทั้งจังหวัดทำให้อำเภอปาย ได้มีการนำแผนการส่งเสริมการตลาดนั้นมาใช้ในการประชาสัมพันธ์อีกด้วยกลยุทธ์ที่หลากหลาย และในปีต่อมา คือ พ.ศ.2555 จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้นำปัญหาของการท่องเที่ยวในภาพรวมระดับ จังหวัดในช่วงที่ผ่านมาทำการวิเคราะห์แล้วกำหนดเป็นนโยบายฟื้นฟู ปรับปรุงภูมิทัศน์ และ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวเดิมและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้มีความสวยงามและ สะดวกปลอดภัย ส่งเสริมประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายแก่นักท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการจัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวอันหลากหลาย ส่งเสริม ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและมีจิตสำนึกในการ อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ให้อยู่ในสภาพสวยงาม ประทับใจและไม่เสื่อมโทรม และสนับสนุนการ มีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ประกอบการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดให้ยั่งยืน และ ในปี พ.ศ.2558 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1095 (จากแม่มาลัย – ปาย – แม่ฮ่องสอน) ที่ก่อสร้างมา นานหลายปีมีสภาพหมดอายุการใช้งาน ได้ถูกปรับปรุงเส้นทางและสามารถใช้งานดีแล้วในต้นปี พ.ศ.2559 ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าสู่อำเภอปายและจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ง่ายและปลอดภัย ยิ่งขึ้นกว่าเดิม

(2) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอปายและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอำเภอปาย ซึ่งประกอบด้วย วิธีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ความสามารถในการเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยว ดังนี้

ก. วิธีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในระยะที่ผ่านมาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอปาย ดำเนินการใน 4 ลักษณะด้วยกัน คือ

- การปรับปรุงพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเดิม เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองปายมีอยู่เป็นจำนวนมากในขณะนี้ก็ทั้งมีความ หลากหลายสำหรับให้นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมได้ตามความต้องการ ดังนั้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมจึงเป็นเรื่องสำคัญ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยกันดูแลรักษาและอนุรักษ์ให้มีความ

สภาพที่สมบูรณ์ซึ่งปัจจุบันนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวเดิมเป็นประจำแทบทุกปี

- การปรับปรุงพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเดิม นอกจากการดูแลรักษาไม่ให้แหล่งท่องเที่ยวดั้งเดิมไม่ให้ความสะดวกแก่ผู้มาเยือนแล้ว การปรับปรุงพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเดิมก็มีความจำเป็นสำหรับเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น สถานที่จอดรถ ห้องน้ำสาธารณะ ร้านอาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ซึ่งเป็นที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ การดูแลรักษาความสะอาด การปรับแต่งภูมิทัศน์รอบบริเวณแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งการจัดระเบียบภายในพื้นที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นกลุ่มพวก และที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างความรู้สึกรักให้แก่นักท่องเที่ยวถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเมื่อได้มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ด้วยการจัดความรู้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ให้เข้าใจ และช่วยกันดูแลสอดคลองปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชนและหน่วยงานทั้งในและนอกพื้นที่

- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีศักยภาพต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอปาย ทั้งบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของอำเภอปาย การมีบุคลากรที่มีคุณภาพและเพียงพอสำหรับการให้บริการ การบริหารจัดการ การส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในอำเภอปายให้มีศักยภาพ มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ ในภาคบริการ จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การให้บริการ มีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการ ส่วนภาครัฐก็ให้ความเอาใจใส่ในเรื่องการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรการท่องเที่ยวทั้งของหน่วยงานและส่งเสริมสนับสนุนแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชน และท้องถิ่น ในขณะที่ภาคประชาชนนั้นทางหน่วยงานของรัฐเช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยวและการกีฬา เป็นต้น ได้ช่วยจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลรักษา พัฒนา พื้นฟู สถานที่ท่องเที่ยวตลอดจนการดูแลสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีความสมบูรณ์อยู่เสมออีกเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในระดับพื้นที่

- การอนุรักษ์และการรักษาประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น เนื่องจากในอำเภอปายมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกระจายอยู่ทั่วไปแต่การท่องเที่ยวกลับทำให้คุณค่าและเอกลักษณ์ความเป็นเมืองปายสูญหายหรือลดคุณค่าลง ทุกภาคส่วนคือประชาชนในท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ให้ความตระหนักในเรื่องดังกล่าวจึงมีความพยายามร่วมมือกันหันมากำหนดปฏิทินการท่องเที่ยวให้ตรงกับช่วงงานประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นแต่ละแห่งตามแบบแผนดั้งเดิม อีกทั้งมีการสนับสนุนและส่งเสริมใน

การให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแก่นแท้ของวัฒนธรรม ประเพณีแก่คนและเยาวชนในพื้นที่ทั้งนี้ ก็เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์และช่วยกันอนุรักษ์ รักษาวัฒนธรรม ประเพณีและการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นไปในแบบแผนที่ถูกต้อง

- ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ปัจจุบันถนนเส้นทางเข้าสู่อำเภอปายเส้นทางอำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งกรมทางหลวงได้เข้ามาทำการปรับปรุงและขยายไหล่ทางให้กว้างขวางเป็นที่เรียบร้อย ทำให้สะดวกสบายในการสัญจรมากกว่าแต่ก่อนช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวมาอำเภอปายได้หลายวิธีการทั้งการ ใช้บริการบริษัททัวร์ รถเช่า และจักรยานยนต์ ส่วนการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวก็แตกต่างไปจากอดีต คือ ปัจจุบันนี้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทั่วไปในอำเภอปายได้ง่าย มีถนนขยายและ ต่อเชื่อมเข้าถึงสะดวกสบายกว่าเดิม แต่มีความแตกต่างอยู่ในแง่ของลักษณะแหล่งท่องเที่ยว หากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในบนที่สูงหรือในเขตป่าก็อาจได้รับความสะดวกไม่เท่ากับแหล่งท่องเที่ยว ที่อยู่ในตัวเมืองหรือรอบบริเวณเมืองที่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกและการเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว กว่าแต่ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวลักษณะใดล้วนแต่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เหมือนกัน

- ความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยว ประเด็นที่

พบเป็นข่าวตามสื่อมวลชนอยู่เสมอในแต่ละฤดูกาลท่องเที่ยวและมีวันหยุดพักผ่อนหลายวัน นักท่องเที่ยวต่างหลั่งไหลมายังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นจำนวนมากและมีเกิดอุบัติเหตุ จากการสัญจรในพื้นที่ท่องเที่ยวอีกด้วยในแหล่งท่องเที่ยวก็มีการให้บริการได้ไม่เต็มที่ ส่วน นักท่องเที่ยวเมื่อมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากก็ไม่สนใจกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันเกิดการ กระแทกกระทั้นเป็นอยู่บ้างเป็นครั้งคราวแต่การท่องเที่ยวในภาวะปกติ อำเภอปายสามารถรองรับ นักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวได้เพียงพอทั้งที่พัก สถานบริการ แม้บางแห่งจะเป็นพื้นที่รับบริการได้ น้อยแต่นักท่องเที่ยวก็สามารถเลือกสถานที่อื่นที่มีให้เลือกรับบริการอยู่กันเป็นจำนวนมาก ส่วน บริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอปาย ส่วนใหญ่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพร้อมกัน ได้เป็นอย่างดีและเพียงพอในยามปกติ มีบริเวณสำหรับจอดรถยนต์สะอาด มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำสาธารณะ เพียงพอเพียงแต่นักท่องเที่ยวควรให้ความร่วมมือด้านการรักษาความสะอาด และเป็นเรียบร้อยของพื้นที่

- สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก

ที่พักและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีเพียงพอ สะดวก และมีความปลอดภัย นักท่องเที่ยวสามารถแสวงหาที่พักได้ง่ายสามารถจองที่พักผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ง่ายอีกด้วย ส่วนในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นก็มีความสะดวกและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- กิจกรรมหรือนิทรรศการดึงดูดนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ช่วยกันคิดค้นเพื่อสร้างจุดเด่นด้านการให้บริการ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนก็ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน โดยใช้จุดเด่นของการท่องเที่ยวแต่ละแห่ง มาจัดเป็นนิทรรศการความรู้ แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนชาติพันธุ์ก็นำจุดเด่นของชุมชนมาเป็นเครื่องมือดึงดูดการท่องเที่ยว ด้วยการนำประเพณีและกิจกรรมธรรมชาติ และวิถีชีวิตและชาติพันธุ์ต่างๆ มาใช้ ส่วนในตัวอำเภอกิจกรรมที่ได้รับความนิยมมาก คือ งานประเพณีกาเด็งเมืองหลู่ ถือเป็นวิถีชุมชนคนเมืองปาย มีการจำหน่ายอาหารใต้ใหญ่หลากหลายเมนู นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ถนนคนเดิน ตลาดอาหารคนไทย งานประเพณีปอยส่างลอง ปอยออกพรรษาที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวได้ตลอดฤดูกาล

- การมีส่วนร่วมของหน่วยงานการท่องเที่ยวและประชาชน ปัจจุบันทุกภาคทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกันเป็นอย่างดีแต่ทว่ายังเป็นไปในลักษณะที่ไม่กว้างขวางเพียงพอ ยังคงเป็นไปในลักษณะกิจกรรมเฉพาะอย่างตามฤดูกาลหรือช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

2) ปัจจัยภายนอก (การเมืองท้องถิ่น) ในที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปาย ในระยะ 15 ปีที่ผ่านมาดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในปัจจุบันไม่สูงนัก การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนที่สำคัญ คือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการไปลงคะแนนเสียงตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย และมีประชาชนบางส่วนซึ่งเป็นส่วนน้อยสนใจเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการทำหน้าที่ให้บริการชุมชน การประชุม การทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผิดกับประชาชนในเมืองที่นอกจากจะใส่ใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วประชาชนกลุ่มนี้ค่อนข้างให้ความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองท้องถิ่นในด้านอื่นสูงกว่าประชาชนที่อยู่รอบนอกทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ประกอบธุรกิจเป็นส่วนใหญ่จำเป็นต้องพิทักษ์ปกป้องสิทธิของตนเองที่พึงได้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมองเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยนักการเมืองท้องถิ่นสามารถให้การสนับสนุนกิจกรรม งบประมาณ สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและที่สำคัญประชาชนกลุ่มนี้มักมีความใกล้ชิดกับนักการเมืองท้องถิ่นสูงกว่าประชาชนที่อยู่รอบตัวเมือง

(2) สภาพการแข่งขันทางการเมืองภายในพื้นที่ ในช่วงเริ่มต้นของการยกฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความสนใจทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในอำเภอปายมีไม่สูงคงมีเฉพาะกลุ่มเฉพาะบางคน ดังนั้นในระยะแรกจึงเห็นนักการเมืองท้องถิ่นที่เป็นคน

กลุ่มเดิมหรือคนเดิมสภาพเช่นนั้นส่งผลให้การดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอปายนั้นไม่โดดเด่นไม่ใช่เป็นเรื่องสำคัญที่นักการเมืองท้องถิ่นใส่ใจเท่าไรนัก ทั้งนี้เป็นผลจากการแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นที่ไม่รุนแรงนั่นเอง แต่ในระยะหลังจนถึงปัจจุบันพบว่าการแข่งขันทางการเมืองเริ่มสูงขึ้นเพราะมีประชาชนหรือนักการเมืองท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นมีการนำเสนอนโยบายการบริหารที่ชัดเจนแต่ประชาชนก็ยังเห็นว่าการแข่งขันยังไม่รุนแรงเพราะหลายครั้งการเลือกตั้งผู้บริหารหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามานั้นยังคงเป็นไปในลักษณะหมุนเวียน การช่วงชิงจังหวะทางการเมืองจึงเป็นในช่วงสั้นก่อนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและจะหมดไปเมื่อได้รับประกาศให้เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการแล้วไม่ปรากฏเหตุการณ์รุนแรงเนื่องจากการแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นแต่ยังคงมีเสียงสะท้อนเพียงผู้ได้รับเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่บริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติขาดความเป็นมืออาชีพบริหารงานไม่เป็นและมองปัญหาท้องถิ่นไม่ขาด หลังจากได้รับการเลือกตั้งเข้ามาต้องใช้เวลาสำหรับการเรียนรู้การบริหารก่อนข้างนานจึงผลกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการเอาใจใส่หรือพัฒนาอย่างจริงจังซึ่งเป็นผลมาจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง

(3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการชนะการเลือกตั้งของกลุ่มการเมือง นอกจากองค์ประกอบของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น สมาชิกกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่ช่วยกันผลักดันและจัดการกลุ่มให้ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ปัจจัยที่ส่งผลชนะการเลือกตั้งของกลุ่มการเมือง ประกอบด้วย

ก. การมีเครือข่าย นักการเมืองท้องถิ่นหากมีเครือข่ายในพื้นที่เลือกตั้งเป็นจำนวนมากและสามารถเข้าถึงเครือข่ายเหล่านั้นโอกาสได้รับการเลือกตั้งก็มีค่อนข้างสูงตามไปด้วย ส่วนการเข้าถึงที่เครือข่ายหรือผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ความใส่ใจ คือ เป็นผู้มีอรรถาศัยดี เป็นผู้มีความโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือสังคม ฯลฯ การทำให้ถูกกล่าวถึงโดยมวลชนในลักษณะปากต่อปากเช่นนั้นมีส่วนทำให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งรับไว้พิจารณาที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้และมักมีโอกาสนะการเลือกตั้งสูง นักการเมืองท้องถิ่นที่มีญาติมาก มีคนรู้จักมาก สามารถเข้าถึงมวลชนมาก หากอยู่ในกลุ่มการเมืองหรือทีมการเมืองใดก็จะช่วยทำให้สมาชิกในกลุ่มที่ลงรับสมัครเลือกตั้งมีโอกาสได้รับการเลือกตั้งสูงเช่นกันอย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะไม่มีเครือญาติมากแต่ถ้าหากสมาชิกในกลุ่มซึ่งลงรับสมัครเลือกตั้งด้วยเช่นกันก็จะช่วยการหนุนให้สมาชิกในกลุ่มได้รับการเลือกตั้งได้เช่นกัน

ข. นโยบายที่ใช้ในการหาเสียง การเปลี่ยนแปลงด้านความสนใจทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทำให้ผู้มีสิทธิ

ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสนใจนโยบายของนักการเมืองท้องถิ่นที่เสนอก่อนการเลือกตั้งด้วย ทั้งนี้ เป็นเพราะในปัจจุบันการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา หลายยุทธศาสตร์ ซึ่งจะครอบคลุมนโยบายสาธารณะทั้งหมด ทำให้กลุ่มการเมืองท้องถิ่นต่าง พยายามศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นในอดีตผนวกกับแนวโน้มของสังคมที่พัฒนาไปใน ทิศทางใดแล้วนำมากำหนดเป็นนโยบายพัฒนาเสนอแก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับรู้ การมี นโยบายที่ดี ครอบคลุม ตรงใจประชาชนส่วนใหญ่ มักมีโอกาสดำเนินการเลือกตั้งสูงตามไปด้วย รวมทั้ง ถ้าหากนักการเมืองท้องถิ่นรายนั้นเคยได้รับการเลือกตั้งและปฏิบัติตามนโยบายที่เคยหาเสียงไว้ก็มี โอกาสได้รับการเลือกตั้งอีกครั้งสูงตามไปด้วย

ค. คุณสมบัติของบุคคล ที่งานและผลงานในอดีต การมีคุณสมบัติ ส่วนตัว เช่น การศึกษา ประวัติการทำงาน ชื่อเสียง เป็นต้นที่ดีจะช่วยทำให้ภาพพจน์ของนักการเมือง ท้องถิ่นและกลุ่มการเมืองท้องถิ่นดีตามไปด้วย ผนวกกับการเข้าถึงมวลชน การเอาใจใส่ดูแลทุกข์ สุขของประชาชนในท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ค่อนข้างดีและ เป็นที่ยอมรับ แต่ถ้าเป็นบุคคลใหม่หรือกลุ่มใหม่ก็ควรมีการศึกษาดี มีชื่อเสียงในวงกว้าง ฐานะทาง สังคมและเศรษฐกิจดี มีภาพแห่งความสำเร็จด้านการบริหารจัดการหรือมีศักยภาพอื่นๆ ที่เหนือคู่แข่งทางการเมืองก็จะมีส่วนทำให้ประชาชนที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเห็นและเชื่อว่าจะ สามารถนำความสำเร็จของตนเองไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้ดีภายหลังได้รับการเลือกตั้งให้เข้าทำ หน้าที่บริหารท้องถิ่นหรือทำหน้าที่สมาชิกสภาท้องถิ่น

ง. ลักษณะความสัมพันธ์กับนักการเมืองระดับชาติ การมี ความสัมพันธ์ที่ดีกับนักการเมืองระดับชาติเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะพึ่งพา เอื้อประโยชน์ ระหว่างการ และจะช่วยทำให้มีโอกาสชนะเลือกตั้งสูงตามไปด้วย ถ้าหากนักการเมืองระดับชาตินั้น ได้รับการเลือกตั้งและพรรคที่สังกัดมีโอกาสได้ทำหน้าที่บริหารประเทศก็ยังมีโอกาสให้การ สนับสนุนนักการเมืองท้องถิ่นสูงตามไปด้วย ส่วนในของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับ นักการเมืองระดับชาติก็ต้องเป็นกลุ่มหรือบุคคลที่มีความกว้างขวางสามารถสนับสนุนด้านฐานเสียง ให้แก่นักการเมืองท้องถิ่นได้ เมื่อได้รับเลือกตั้งบริหารท้องถิ่นก็สามารถขอรับการสนับสนุนจาก นักการเมืองระดับชาติในด้านงบประมาณเพื่อใช้สำหรับการพัฒนาท้องถิ่นในโครงการที่เกี่ว สักยภาพของท้องถิ่นได้ง่ายเช่นกัน ส่วนการสนับสนุนทางการเงินเพื่อให้นักการเมืองท้องถิ่น หรือไม่ว่าในกรณีใดก็ตามความชัดเจนเพียงแต่อนุมานได้ว่าหากความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่ายสามารถเกื้อหนุนกัน ได้แล้วสิ่งที่สามารถนำไปสู่จุดหมายก็เป็นเรื่องที่เป็นไปได้เช่นกัน

จ. ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างผู้บริหารกับสภาท้องถิ่น การลง สมัครับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องอาศัยความช่วยเหลือซึ่งกันและ

กันระหว่างสองกลุ่มสมัครได้แต่ละฝ่ายได้มีโอกาสรับเลือกตั้งเข้าทำหน้าที่บริหารหรือทำหน้าที่นิติบัญญัติ ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับสภาท้องถิ่นหากมาจากกลุ่มการเมืองท้องถิ่นเดียวกันความสัมพันธ์ก็จะแน่นแฟ้นด้วยเหตุมีการช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันมาให้ได้รับเลือกตั้งมาก่อนนั่นเอง แต่ถ้าผู้บริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมาจากต่างกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องอาศัยความสามารถในการเข้าถึง การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีมาใช้สร้างบรรยากาศความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อให้สามารถช่วยกันคิด วางแผน สนับสนุน และช่วยออกเสียงรับรองงบประมาณประจำปี หรืออื่นๆ ที่ฝ่ายบริหารต้องขอความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติ ปัจจุบันนี้ผู้บริหารกับสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอปายต่างมีความสัมพันธ์กันดี สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี มีการปรึกษาหารือกันอยู่เนืองๆ ก่อนผู้บริหารจะนำเรื่องสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นมาเสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติ บ่งบอกว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับสมาชิกสภานั้นเป็นไปด้วยดี ช่วยเหลือกันทำงานตามกรอบงานหรือนโยบายที่ผู้บริหารได้แถลงต่อสภาท้องถิ่นก่อนทำหน้าที่บริหารท้องถิ่น แม้ในบางโอกาสจะพบเห็นการช่วงชิงจังหวะทางการเมืองในระดับพื้นที่อยู่บ้างแต่ก็ไม่ได้กระทบต่อความสัมพันธ์ที่มีอยู่ให้ลดน้อยลงไป เพียงแต่จะช่วยกันพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดอื่นๆ โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านงบประมาณเป็นหลัก มิใช่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างสองฝ่าย

1.3.2 ตอนที่ 2 ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมือง

ท้องถิ่นของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการเมืองท้องถิ่น ดังนี้

1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญกับประชาชน คือ ที่มาของรายได้ แต่เดิมภาคประชาชนมีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักแต่ภายหลังจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในอำเภอปาย ประชาชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นแต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่ามักเป็นกลุ่มที่อยู่ในบริเวณเมืองและแหล่งท่องเที่ยวในขณะที่ประชาชนนอกพื้นที่การท่องเที่ยวยังคงมีรายได้หลักจากการเกษตร กรณีของประชาชนในตัวเมืองและแหล่งการท่องเที่ยวที่สวนใหญ่เป็นทั้งนักธุรกิจจากภายนอกที่มาทำการลงทุนธุรกิจ สนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและประชาชนดั้งเดิมเป็นกลุ่มที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลัก แต่ก็มีประชาชนในบางหมู่บ้านซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น หมู่บ้านจินยูนนานสันติชน และอีกหลายหมู่บ้าน ได้นำจุดเด่นของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ประโยชน์สร้างงานสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกในชุมชนที่สามารถประกอบธุรกิจหรือกิจกรรมในชุมชนให้เกิดประโยชน์ด้านการสร้างงานและรายได้ให้เห็นได้ชัด คุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนดีขึ้นแตกต่างไปจากอดีต อย่างไรก็ตาม

ชุมชนดั้งเดิมซึ่งอยู่ติดตัวเมืองหรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ พื้นที่ทางการเกษตรที่เคยเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้แก่เจ้าของที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนมือที่ดินไปยังนักธุรกิจ นายทุน เปลี่ยนแปลงพื้นที่ทางการเกษตรเป็นแหล่งสำหรับให้บริการท่องเที่ยวทั้งในด้านที่พักอาศัยและอำนวยความสะดวกด้านการเป็นอยู่ในขณะท่องเที่ยวในอำเภอปายมากขึ้น แม้เศรษฐกิจในพื้นที่ดังกล่าวดีขึ้นกว่าอดีตแต่กลับพบว่าผู้ที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในทิศทางที่ดีขึ้นเป็นกลุ่มนักธุรกิจและแรงงานอื่นที่เคลื่อนย้ายมาจากพื้นที่มากกว่าประชาชนในอำเภอที่แท้จริง นอกจากนี้ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในอำเภอปายที่ชัดเจนอีกประการหนึ่ง คือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพในอำเภอปายเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมเพราะทำให้ประชาชนอำเภอปายภาคเกษตรกรรมมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2) ผลกระทบด้านสังคม สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดจากผลกระทบนี้ คือ สภาพพื้นที่และสภาพวิถีชีวิตของประชาชนในตัวเมืองปายและบริเวณแหล่งท่องเที่ยว กล่าวคือ วิถีชีวิตเดิมที่ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมซึ่งมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายตามสภาพสังคมนั้นแต่เมื่อมีการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนต้องปรับตัวเป็นประชาชนในสังคมเมือง แต่ถ้าหากเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวดังเช่นหมู่บ้านสันติชน พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปในทิศทางที่ดีขึ้น คือ จากสภาพสังคมที่สังคมภายนอกเห็นว่ามีกลิ่นอายของความเป็นอยู่ที่ภายใต้ความเสี่ยงจากภัยยาเสพติดแต่เมื่อประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนร่วมมือร่วมใจกันและนำอัตลักษณ์ของความเป็นชาวยูนนานมาสู่จุดขายด้านการท่องเที่ยว ส่วนผลกระทบด้านสังคมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ คือ ชุมชนในตัวอำเภอและใกล้แหล่งท่องเที่ยวมีการอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นจากที่อื่นมาอยู่ในพื้นที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพโครงสร้างอาคารพาณิชย์และที่อยู่อาศัยแตกต่างไปจากเดิม รวมทั้งมีประชากรแฝงอยู่ในบริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนมากเช่นกันซึ่งคนเหล่านี้ก็เป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง รับจ้าง เจ้าของธุรกิจในการบริการท่องเที่ยวรอบบริเวณนั่นเอง อีกทั้งมีการพบเห็นชาวต่างชาติเข้ามาตั้งรกรากถาวรในอำเภอปายเพิ่มมากขึ้นโดยอาศัยการแต่งงานคนในพื้นที่และนำเงินมาใช้ลงทุนเปลี่ยนแปลงพื้นที่ถือครองสำหรับการแสวงหารายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งเป็นที่พักอาศัย ร้านอาหารและสถานบริการอื่นๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว ผลกระทบอีกประการหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงอาชีพของประชาชนในตัวเมืองและแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอปาย มีการประกอบอาชีพในภาคธุรกิจทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ รวมถึงเปลี่ยนอาชีพมาทำการค้าขายกันมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้างพื้นที่ อาชีพ และรายได้ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัวเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาให้แก่บุตรได้ศึกษาเล่าเรียนในระดับสูงขึ้นเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของบุตรหลานในอนาคต แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็สร้างผลกระทบด้านลบในหลายประการเช่นกัน โดยเฉพาะการเป็นสังคมเมืองที่ต่างคนต่างอยู่ การเอื้ออาทรต่อกันก็ลงน้อยลงไป

จากอดีต ทำให้มีพวกมิชชันนารีเข้ามาเผยแผ่สร้างปัญหาอาชญากรรมเล็กน้อย ทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินน้อยลงกว่าเดิมแต่ฝ่ายปกครองได้พยายามสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดปัญหาทางสังคมน้อยที่สุด ซึ่งที่ผ่านมาแม้จะมีปัญหาอยู่บ้างแต่ก็อยู่ในภาวะที่สามารถควบคุมได้

3) ผลกระทบด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของอำเภอปายซึ่งเป็นผลมาจากประชาชนจากนอกพื้นที่ที่เข้ามาประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวแล้วนำวัฒนธรรมท้องถิ่นของปายมาเป็นสินค้าเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวทำให้คุณค่าของกิจกรรมนั้นลดลง และทำให้วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านผิเปลี่ยนไปจากเดิม อำเภอปายมีการสูญเสียวัฒนธรรมแต่ในขณะเดียวกันกลับรับเอาวัฒนธรรมใหม่จากภายนอกเข้ามาทดแทน เช่น การเปลี่ยนแปลงการแต่งกายของประชาชน การใช้ภาษาที่นิยมใช้ภาษาไทยกลางในการสื่อสารกันมากขึ้น การท่องเที่ยวในอำเภอปายทำให้พฤติกรรมและความเป็นอยู่ของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการมีร้านจำหน่ายสินค้าเพื่อสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนตลอด 24 ชั่วโมงที่มาจากต้องการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวแต่ก็นำมาผลการเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตของประชาชนในพื้นที่ไปในขณะเดียวกันอาหารพื้นที่ได้รับความนิยมน้อยลงแต่หันไปซื้ออาหารจากร้านสะดวกซื้อแทน เป็นต้น การท่องเที่ยวในอำเภอปายทำให้วัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตการประกอบอาชีพก็พลอยสูญหายไปด้วยที่ชัดเจนคือ ประเพณีการเรียกขวัญคนเจ็บป่วยไม่สบาย เด็กเยาวชนรุ่นไม่ไม่นิยมไปวัดในวันพระ และท้ายที่สุดเยาวชนกลุ่มใหม่จะไม่สามารถเป็นตัวแทนในการอนุรักษ์ สานต่อและสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนได้ในระยะยาว

4) ผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอำเภอปายเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวอำเภอปายเป็นจำนวนมากทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอปายเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่สุดท้ายกลับได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจากการขยายเติบโตของเมือง ที่อยู่อาศัย แหล่งที่พักและอื่นๆ เพื่อบริการให้นักท่องเที่ยวรวมถึงมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ ส่วนสิ่งแวดล้อมก็ได้รับผลกระทบจากการที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเติบโตทุกภาคส่วนมีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ขาดประสิทธิภาพทำให้เกิดปัญหาขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำเสียจากที่อยู่อาศัย องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นไม่สามารถให้บริการจัดการปัญหาขยะ มูลฝอย สิ่งปฏิกูลได้ทั้งหมด ถึงขยะ จุดกำจัดขยะสิ่งปฏิกูลมีไว้บริการไม่ครอบคลุมในพื้นที่เมืองและพื้นที่ท่องเที่ยว ไม่มีแหล่งหรือจุดพักขยะเพื่อรอการจัดเก็บเกิดปัญหาขยะและน้ำเสียจะจัดกระจายอยู่ทั่วไปในหลายพื้นที่ รวมทั้งสถานที่สำหรับกำจัดขยะในปัจจุบันก็อยู่ไม่ไกลจากแหล่งน้ำธรรมชาติมากนัก ทั้งหมดทำให้

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของอำเภอยายที่เกษตรกรรมต้องถูกทำลายลงไปอย่างน่าเสียดาย

5) ผลกระทบด้านการเมืองท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอยาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่งผลกระทบด้านการเมืองท้องถิ่นที่สำคัญ 4 ประการ คือ การแก้ไขปัญหาจากผลกระทบอันเกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอยาย เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม การป้องกันปัญหาอื่นที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาท่องเที่ยว มีความพยายามให้การสนับสนุนบุคคลให้เข้าสู่การเมืองท้องถิ่นโดยกลุ่มทุนและกลุ่มนักธุรกิจ นักการเมืองท้องถิ่นเปลี่ยนแนวทางการหาเสียงด้วยการเสนอนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะการนำเสนอนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจนขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวก็ถูกกำหนดเป็นนโยบายภาพรวมนโยบายหนึ่งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และการบริหารท้องถิ่นตามนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เมื่อนักการเมืองท้องถิ่นได้เข้ามาทำหน้าที่บริหารท้องถิ่นแล้วได้พยายามนำนโยบายที่เสนอไว้ก่อนเลือกตั้งเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายท้องถิ่นและมีการปฏิบัติตามนโยบายท้องถิ่นนั้นให้สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นแต่ถ้าเป็นโครงการที่เกินศักยภาพผู้บริหารก็จัดหาวิธีการตามระเบียบราชการให้สามารถดำเนินการตามนโยบายนั้นนั้น อาจได้แก่ การประสานแผนระดับท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่กว่ามาช่วยสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินนโยบายนั้น หรือการติดต่อกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อเสนอรับการสนับสนุนงบประมาณมาใช้ในการจัดทำโครงการในพื้นที่

1.3.3 ตอนที่ 3 แนวทางลดผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นของอำเภอยาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางลดผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นมีดังนี้

1) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูการท่องเที่ยว การกำหนดเป้าหมายการท่องเที่ยวควรเป็นภาระหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบและทราบปัญหาในพื้นที่เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติประชาชนในพื้นที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงทั้งนี้นักการเมืองท้องถิ่นต้องพัฒนามิให้อยู่บนพื้นฐานเพียงมุ่งหวังผลทางคะแนนเสียงทางการเมืองเพราะจะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นไปไม่ทั่วถึงและครอบคลุมซึ่งจะขาดความยั่งยืน ฝ่ายการเมืองท้องถิ่นต้องร่วมมือกันจัดทำแผนแม่บทการจัดการท่องเที่ยวในอำเภอยายเป็นการเฉพาะในลักษณะ "ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบ" จากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ร่วมมือกันปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนแม่บทนั้น ทั้งนี้เพราะการร่วมกันจัดทำแผนแม่บทของท้องถิ่นนั้นจะทำให้กรอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละด้านเป็นไปอย่าง

เหมาะสมเป็นไปตามบริบทของพื้นที่หรือสอดคล้องกับลักษณะของภูมิศาสตร์และการเมืองท้องถิ่น นอกจากนี้แผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอปายที่ร่วมกันพัฒนานั้นต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติของพื้นที่สอดคล้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละพื้นที่ สามารถกระตุ้นให้เกิดประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ควรกำหนดการพัฒนาไปตามกระแสหลักของสังคมแต่ต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์ของอำเภอปายเป็นสำคัญมิฉะนั้นแล้วการพัฒนาการท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบในทุกด้านแก่อำเภอปาย ดังนั้นนอกจากแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอปายนอกจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่เหมาะสมแล้ว ก็ควรมีการกำหนดด้านการอนุรักษ์ไว้ในแผนแม่บทด้วยเช่นกัน เพราะการกำหนดจะช่วยทำให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจำกัดการเข้าถึง การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว รวมถึงการลดปัญหาอื่นที่มาจากการอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากของประชาชนในพื้นที่

2) การกำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่นสำหรับการจัดการท่องเที่ยว ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอปายมีการกำหนดข้อบัญญัติแต่ยังไม่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยตรงแต่ก็มีส่วนสนับสนุนและอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวของอำเภอปายแต่ก็เป็นข้อบัญญัติที่กำหนดขึ้นตามกฎหมายที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกำหนด แต่ปรากฏว่ามีหลายข้อบัญญัติที่ประชาชนบางส่วนไม่ยอมปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะการจำหน่ายขายของบนทางฟุตบอลหรือทางเท้า หรือที่ห้ามขาย การมีเสียงดังรำคาญจากภาคบริการท่องเที่ยว รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายหรือข้อบัญญัติที่ขาดความจริงจัง ฯลฯ เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาจากข้อบัญญัติของท้องถิ่นที่ช่วยลดผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์ทางการเมือง พบว่า ปัจจุบันท้องถิ่นมีข้อบัญญัติที่เพียงพอเพียงแต่ขอให้มีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะช่วยทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ถ้าหากมีแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอปายแล้วก็นำมาพิจารณาปรับปรุงข้อบัญญัติที่ล้าสมัยหรือเพิ่มเติมข้อบัญญัติให้สอดคล้องสนับสนุนกับยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละด้านแต่ขอให้อยู่บนฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน อย่างไรก็ตามอำเภอปายมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งที่อาจมีข้อบัญญัติแต่ละท้องถิ่นมาบังคับใช้ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันอาจทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันและไม่สอดคล้องกัน ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งควรประสานความร่วมมือกันตั้งแต่การกำหนดแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งจะช่วยทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งเห็นความจำเป็นต่อการออกข้อบัญญัติใดมาในสนับสนุนพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละ

ยุทธศาสตร์บ้าง ซึ่งที่สุดแล้วจะเป็นต้นแบบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทั่วไปนำหลักการและวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ไปพัฒนาหรือต่อยอดได้

3) การขับเคลื่อนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ผลของการพัฒนาหากปราศจากการมีส่วนร่วมมักประสบปัญหาทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เช่นเดียวกันกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอปายที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนานั้น ดังนั้นแนวทางการลดผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปายก็คือ ต้องพัฒนาภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคี ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ผู้ประกอบการ องค์กรเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งถ้าหากจัดให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมนี้ ภายใต้บทบาทและหน้าที่ของแต่ละภาคีหรือแต่ละคนที่ต้องนำมาร่วมมือร่วมใจกันทำงานภายใต้การมีส่วนร่วมทั้งในการเสนอปัญหา การตัดสินใจหาวิธีแก้ไข ปัญหา การร่วมปฏิบัติ การประเมิน และการได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมนี้ นอกเหนือจากนี้ คือ รูปแบบของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยใช้แนวทางให้ชุมชนต้องเป็นแกนหลักในการนำเสนอการพัฒนา มีเจ้าภาพหลักในการประสานการพัฒนาระหว่างภาคีและกำกับในแต่ละขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ซึ่งท้ายที่สุดแล้วผลที่เกิดขึ้นจากรูปแบบของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมโดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางนอกจากจะสามารถสร้างและแบ่งปันประโยชน์ให้แก่ทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมแล้ว ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการพัฒนาที่เป็นไปได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืน

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นกรณีศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” มีประเด็นสำคัญสำหรับประกอบการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 การพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในระยะ 15 ปี ที่ผ่านมา

จากผลการวิจัย การพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนในระยะ 15 ปีที่ผ่านมาเกี่ยวข้องกับ ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปาย ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอปายและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอำเภอปาย และปัจจัยภายนอก (การเมืองท้องถิ่น) ที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปาย ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน สภาพการแข่งขันทางการเมืองภายในพื้นที่ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระการเลือกตั้งของกลุ่มการเมือง ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอปาย ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด

แม่ฮ่องสอน มีการพัฒนาด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการคมนาคมส่งผลให้การท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเติบโตที่มีส่วนทำให้การท่องเที่ยวในอำเภอปายเริ่มต้นและขยายตัวเพิ่มขึ้น ทั้งนี้สังเกตได้ว่า ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอำเภอปายนั้นมีการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีการนำจุดเด่นที่สำคัญของปายที่เป็นเมืองสงบ มีความสวยงามจากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์ ผสมกับการสนใจการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวของนักลงทุนจากต่างถิ่น ผสมกับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ อย่างเป็นทางการโดยรัฐและไม่เป็นทางการของภาคเอกชนแต่ดูเหมือนการประชาสัมพันธ์จากภาคเอกชนค่อนข้างมีผลต่อการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวและทำให้การท่องเที่ยวมีการขยายตัวไปได้อย่างรวดเร็ว แม้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวอันเป็นผลมาจากยุทธศาสตร์พัฒนา แต่กลับสร้างผลกระทบต่อความเป็นอยู่ วิถีชีวิตและการดำรงชีวิตด้านอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่พอสมควรรวมถึงส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมและทรุดโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นในระยะหลังยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและอำเภอปายมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ให้อยู่ในสภาพสวยงาม ประทับใจและไม่เสื่อมโทรม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ประกอบการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดให้ยั่งยืน

นอกจากจะอาศัยยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอปายแล้ว ปัจจัยที่สำคัญอันเกิดขึ้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งคือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอปายนั้นเป็นไปทั้งในลักษณะการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วไม่ให้ทรุดโทรมให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ยาวนาน การปรับปรุงพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเดิมเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจเมื่อเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวนั้น และจัดให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในส่วนของเอกชนมุ่งเน้นให้เข้าใจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการมีทัศนคติต่อการบริการนักท่องเที่ยว ส่วนภาครัฐก็มุ่งเน้นการให้ความรู้เพื่อใช้สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่ภาคเอกชนและประชาชน นอกเหนือจากนั้นจัดให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกและง่ายสอดคล้องกับสภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญคือ การขยายถนน ปรับปรุงเส้นทางเดินเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้เมื่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแล้วความสามารถรองรับการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวนั้นก็มีความสำคัญไม่น้อยเช่นกัน ในภาพปกคิสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวได้จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก และการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่นักท่องเที่ยว หากแหล่งท่องเที่ยวเดียวที่มีประวัติความเป็นมา หรือมีจุดเด่นใดในชุมชนก็จัดให้มีนิทรรศการให้ความรู้แก่

นักท่องเที่ยวนำให้เข้าใจในวิถีชีวิตและความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวในให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจ รวมถึงการกำหนดกฎ ระเบียบ และกติกาอื่นให้นักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติในขณะที่เข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวใน และสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ จัดให้ทุกภาคส่วนของอำเภอบายทั้งภาครัฐและเอกชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตนเอง

จะเห็นได้ว่าผลสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอบายในมีองค์กรสำคัญหลายองค์กรเข้ามามีส่วนผลักดันให้ประสบความสำเร็จโดยเฉพาะองค์กรระดับจังหวัดที่นำนโยบายระดับชาติไปสู่การปฏิบัติจนทำให้อำเภอบายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนและเป็นระบบโดยเฉพาะการขับเคลื่อนโดยองค์กรระดับท้องถิ่นซึ่งได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานหลักมีความใกล้ชิดในพื้นที่รวมถึงมีความเข้าใจบริบทหรือสภาพที่แท้จริงของสถานการณ์การท่องเที่ยวและความต้องการของประชาชน เป็นสภาพเช่นเดียวกันกับผลการวิจัยของ จริยาวัฒน์ โลหะพุนตระกูล (2553) ที่แสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชนเรื่องผลผลิตทางการเกษตรได้ที่สามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนแต่ผลสำเร็จดังกล่าวนี้สืบเนื่องจากกระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ของภาครัฐโดยใช้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนเกษตรดั้งเดิมแบบยกท้องร่อง ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ของภาครัฐมาตั้งแต่ปี 2520 และตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร รวมถึงการมีผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงสามารถขยายผลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปเชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง เช่น การพัฒนาด้านคมนาคม สาธารณูปโภคต่างๆ การรื้อฟื้นวัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น รวมทั้งการวิจัยของ ไชยลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล (2556) ก็ชี้ให้เห็นว่าแม้การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่ดีแต่ความสำเร็จที่สำคัญก็อยู่บนพื้นฐานและวิถีคิดของชุมชนที่จะนำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่ประสบความสำเร็จก็ด้วยการช่วยกันคิดอ่านจนเกิดเป็นสินค้าที่สามารถซื้อขายได้ในปัจจุบัน เพื่อการบริโภคของนักท่องเที่ยว เพียงแต่การวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นเพิ่มเติมว่า ถ้าแหล่งท่องเที่ยวใน นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยง่ายและแหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถรองรับ นักท่องเที่ยวภายใต้การบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในให้คืออยู่เสมอ มีสิ่งอำนวยความสะดวกและมีความปลอดภัยในทรัพย์สินตลอดช่วยมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมก็จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวในประสบความสำเร็จสามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าการเมืองท้องถิ่นถูกกำหนดขึ้นผ่านนักการเมืองท้องถิ่นที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มการเมืองเพื่อเสนอบุคลากรในกลุ่มของตนเองเข้ารับการเลือกตั้งแข่งขันกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่นอื่นที่เสนอสมาชิกกลุ่มเข้าช่วงชิงคะแนนเสียงทางการเมืองเช่นกัน ซึ่งในทัศนะของนักวิชาการดังเช่น ชิตพล กาญจนกิจ (2545) เห็นว่า ในกลุ่มการเมืองท้องถิ่นรวมทั้ง

การมีปฏิสัมพันธ์กับภาคส่วนอื่นนั้นผูกอยู่กับเงื่อนไขทางวัฒนธรรมของการมีระบบอุปถัมภ์ยังมี ส่วนเกื้อหนุนที่สำคัญยิ่งต่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งอำนาจของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ตลอดจนการ หาผลประโยชน์ให้กับกลุ่มอีก อีกทั้งพรรณา ฉายากุล (2557) ที่ได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์ การเมืองท้องถิ่นแสดงให้เห็นว่า การเมืองท้องถิ่นนั้นเป็นเรื่องของการแข่งขันต่อสู้เพื่อให้ได้เป็น ตัวแทนของการบริหารท้องถิ่นด้วยการตั้งกลุ่มการเมืองท้องถิ่นขึ้นมาสู้แข่งขันกันถ้ามีการจัดกลุ่มที่ เข้มแข็งและโดดเด่นก็สามารถมีบทบาทโดดเด่นและผูกขาดอำนาจการบริหารองค์กรปกครอง ท้องถิ่นได้ค่อนข้างยาวนาน ทั้งนี้ความเข้มแข็งของกลุ่มการเมืองท้องถิ่นนั้นมาจากตัวผู้นำกลุ่ม การ ประสานผลประโยชน์กับกลุ่มอื่น และการสร้างและวางรากฐานทางการเมืองไว้ได้อย่างมั่นคงและ ยาวนาน แม้นักวิชาการจะมองเช่นนั้นว่านักการเมืองท้องถิ่นต้องการรักษาผลประโยชน์ ผูกขาด อำนาจบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ แต่ถ้าพิจารณาในอีกส่วนหนึ่งก็จะเห็นว่ากลุ่ม การเมืองท้องถิ่นนั้นเป็นพลวัตรการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยด้วยเช่นกัน เพราะในสังคม ประชาธิปไตยการเกิดขึ้น ดำรงอยู่และแสดงบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์มีความสำคัญต่อคุณภาพ ของระบบการเมือง เมื่อการเมืองคือการแข่งขัน การแข่งขันเพื่อให้ได้อำนาจและใช้อำนาจนั้นใน การจัดสรรผลประโยชน์ในสังคม กลุ่มผลประโยชน์จึงมีบทบาทหน้าที่ในการถ่วงดุลไม่ให้ ผลประโยชน์ไปตกอยู่ในกำมือของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือบางกลุ่ม เพียงแต่ประชาชนไม่ได้มอง ตนเองว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์เช่นเดียวกับกลุ่มการเมืองท้องถิ่น จึงไม่ใส่ใจและไม่ตระหนัก ปล่อยให้กลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่เข้าสู่อำนาจบริหารทำการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม อำนาจใจแม้ว่าการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้นตามกฎหมายกำหนดให้ใช้หลักการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนแต่ตามข้อเท็จจริงจากผลการวิจัยครั้งแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการ เมืองท้องถิ่นนั้นก็เป็นกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มเช่นกันและต้องการพิทักษ์ เรียกร้อง ผลประโยชน์จากการพัฒนาให้แก่กลุ่มของตนเองเป็นหลักดังนั้นผลการพัฒนาการท้องถิ่นที่หวงใน อำเภอยายไม่เป็นที่พอใจโดยกว้างขวางและทั่วถึง

2.1.2 ปัจจัยภายนอก (การเมืองท้องถิ่น) ที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของ อำเภอป่า ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นปัจจัยด้านการเมืองท้องถิ่นด้านการ มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอป่า แต่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนอำเภอป่าในปัจจุบันไม่สูงนักแต่อยู่ในรูปแบบ ของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่มิใช่การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปแบบอื่น เกิดขึ้นน้อยและมีเฉพาะกลุ่มที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาและมักเป็นประชาชนในกลุ่มภาค ธุรกิจที่ถูกมองว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นเป็นเพียงการปกป้องสิทธิของตนเองที่พึงได้

จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนับสนุนงบประมาณและกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ตนเองและที่สำคัญประชาชนกลุ่มนี้มักเป็นกลุ่มใกล้ชิดนักการเมืองท้องถิ่น ในขณะที่สภาพแข่งขันทางการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอปายในปัจจุบันก็มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับไม่สูงมากนัก โดยเฉพาะในแง่ของการกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากการแข่งขันกันไม่มากนักมักเป็นนักการเมืองหรือกลุ่มการเมืองเดิมรวมทั้งถูกมองว่าผู้บริหารท้องถิ่นบริหารงานขาดความเป็นมืออาชีพ บริหารงานไม่เป็นและมองปัญหาท้องถิ่นไม่ขาด แม้กระนั้นการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่นก็ต้องอาศัยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนการได้มาซึ่งการชนะเลือกตั้งของกลุ่มการเมืองนั้นก็ต้องอาศัยเงื่อนไขหลายประการที่สำคัญ คือ นอกจากการต้องมีเครือข่ายเป็นจำนวนมากแม้ว่าตนเองจะไม่มีเครือข่ายจำนวนมากก็ต้องอาศัยเครือข่ายของสมาชิกในกลุ่มการเมืองท้องถิ่นช่วยแต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องเข้าถึงมวลชน มีคุณสมบัติเหมาะสม มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อนักการเมืองระดับชาติ และสมาชิกสภาท้องถิ่น รวมถึงการมีนโยบายที่ใช้สำหรับการหาเสียงถูกใจประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งยังเป็นผู้สมัครซึ่งเคยนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังก็มีโอกาสได้รับชัยชนะเลือกตั้งสูงตามไปด้วย จะเห็นได้ว่า ปัจจัยภายนอก(การเมืองท้องถิ่น) มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยนักการเมืองท้องถิ่นเมื่อชนะการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่บริหารและทำหน้านิติบัญญัติ เพียงแต่ในทัศนของชาสันต์ คงเรืองรอง (2544) เห็นว่าประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นและไม่สนใจติดตามการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่น ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วฉัตรชัย รัตนเขียว (2552) พบว่า กลุ่มผลประโยชน์นั้นมีบทบาทต่อการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งมาก และเมื่อผ่านหลังเลือกตั้งไปแล้วก็มีบทบาทในการติดตามตรวจสอบแนวนโยบาย ดังนั้นการที่ประชาชนในอำเภอปายขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นจึงอาจเป็นสาเหตุทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอปายเป็นไปอย่างไร้ทิศทางหรืออาจไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริงเพราะมีผลกระทบในหลายด้านตามมาจนทำให้เสียความเป็นเมืองปายหายไป

2.2 ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากผลการวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน สร้างผลกระทบ 5 ด้านที่สำคัญ คือ

2.2.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจต่ออำเภอปายที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลง

ด้านรายได้ของประชาชนในภาคเกษตรกรรมกับภาคธุรกิจการท่องเที่ยว มีการเปลี่ยนแปลงด้านพื้นที่ภาคเกษตรไปสู่การประกอบธุรกิจเพื่อรองรับการท่องเที่ยว มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภายนอกเข้ามาสู่ชุมชนหรือบริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือโดยทั่วไปในอำเภอปาย และที่สำคัญคือ ส่งผลให้ค่าครองชีพในอำเภอปายสูงขึ้น ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากตามหลักภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญคือ ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับภูมิศาสตร์ แม้การวิจัยจะพบว่าผลกระทบทางเศรษฐกิจจะเกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แต่ที่จริงแล้วผลกระทบด้านเศรษฐกิจของอำเภอปายคือปฏิสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติ มนุษย์ กับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น แล้วส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจของอำเภอปาย กล่าวคือ ธรรมชาติ คือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้านที่ดินที่มีค่อนข้างจำกัดในอำเภอปายเนื่องจากสภาพภูมิประเทศมีใช้พื้นที่ราบแต่เป็นพื้นที่สูงเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลของการพัฒนาขึ้นจากฝีมือของมนุษย์ซึ่งเป็นทั้งประชาชน นักธุรกิจและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้าร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอปาย ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรกรรมไปเป็นพื้นที่เพื่อสร้างที่อยู่อาศัย การประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว หรือการจัดการพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การสร้างงานและรายได้ให้แก่เกษตรกรซึ่งลงทุนหรือกลุ่มรับจ้างในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สภาพเช่นนี้ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชาชนเพื่อเข้ามาสู่ภาคธุรกิจและการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในพื้นที่ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายโดยนักท่องเที่ยวที่มาสนับสนุนภาคธุรกิจที่ลงทุนโดยนักธุรกิจและมีแรงงานที่เป็นบุคลากรในพื้นที่หรือภายนอกพื้นที่แต่มาอยู่ร่วมกันให้เข้าร่วมกันบริการนักท่องเที่ยวโดยได้รับค่าตอบแทนจากนักลงทุนซึ่งเป็นนายจ้าง แต่เมื่อสภาพความต้องการด้านการท่องเที่ยวมีเพิ่มขึ้นก็ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอปายเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ เปิดโอกาสให้นักลงทุนซึ่งเป็นนักธุรกิจในภาคการท่องเที่ยวเห็นโอกาสในการสร้างรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ตั้งราคาจำหน่าย ราคาบริการต่างๆ เพิ่มขึ้นตามกำลังความสามารถของนักท่องเที่ยว ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านค่าครองชีพที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สอดคล้องกับการวิจัยของ สุจริ จันทรสุข (2541) ที่พบว่า การท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจในพื้นที่อีกทั้งส่งผลต่อการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรองของประชาชนในพื้นที่ แต่ก็มีความแตกต่างจากการวิจัยของ ไชยสิทธิ์ กมลศักดิ์วิกุล (2556) ที่พบว่า ตลาดย้อนยุคสามชุกเมื่อพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแต่ก็เป็นการพัฒนาอยู่บนพื้นที่เดิมโดยอาศัยวัฒนธรรมในพื้นที่มาเป็นจุดขายดึงดูดนักท่องเที่ยว

2.2.2 ผลกระทบด้านสังคม จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอปายส่งต่อสภาพพื้นที่และสภาพวิถีชีวิตของประชาชนในอำเภอปายโดยทั่วไป จากเดิมที่เป็นสังคมเกษตรกรรมมีความเป็นอยู่เรียบง่ายแต่เมื่อมีการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ทำให้พื้นที่กลายเป็นสังคมเมืองที่มีปัญหาอื่นตามมาโดยเฉพาะปัญหาการเปลี่ยนแปลงอาชีพของประชาชน ประชากรแฝง การขาดความเอื้ออาทรต่อกันของประชาชนในชุมชน และปัญหาอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มาจากเหตุปัจจัยต่างๆ รอบด้านทั้งภายในและภายนอก (สุจรรยา จันทศิริ, 2558) รวมทั้งเป็นปฏิสัมพันธ์ของสิ่ง 3 สิ่ง คือ ธรรมชาติ มนุษย์ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทางภูมิรัฐศาสตร์ (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2546) ซึ่งในหลายประเด็นของผลกระทบนั้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุจารี จันทสุข (2541) ซึ่งพบว่าการท่องเที่ยวนอกจากจะส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจแล้วยังส่งผลกระทบด้านสังคม คือ ส่งผลต่อการประกอบอาชีพหลักด้านการท่องเที่ยวและอาชีพรองที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว อีกทั้งด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวและความสัมพันธ์ในชุมชน

2.2.3 ผลกระทบด้านวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า มีการนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นสินค้าเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวทำให้คุณค่าของกิจกรรมนั้นลดลง และทำให้วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านผิดเพี้ยนไปจากเดิม แต่ในขณะเดียวกันกลับรับเอาวัฒนธรรมใหม่จากภายนอกเข้ามาทดแทน และทำให้พฤติกรรมการเกี่ยวกับดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไป เช่น การแต่งกาย อาหาร ภาษาที่ใช้สื่อสาร พฤติกรรมการใช้ชีวิตแบบสะดวกจากการซื้อสินค้าตามร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น ดังนั้นการท่องเที่ยวทำให้วัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตการประกอบอาชีพก็พลอยสูญหายไปด้วย เด็กเยาวชนรุ่นไม่ไม่นิยมไปวัดในวันพระ และท้ายที่สุดเยาวชนกลุ่มใหม่จะไม่สามารถเป็นตัวแทนในการอนุรักษ์ สานต่อและสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนได้ในระยะยาว จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่มีผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น สามารถเชื่อมโยงโดยอาศัยหลักคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปตามธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มาจากเหตุปัจจัยต่างๆ รอบด้านทั้งภายในและภายนอก (สุจรรยา จันทศิริ, 2558) รวมทั้งในแง่ของภูมิรัฐศาสตร์ก็สามารถอธิบายผ่านปฏิสัมพันธ์ของสิ่ง 3 สิ่ง คือ ธรรมชาติ มนุษย์ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทางภูมิรัฐศาสตร์ (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2546) กล่าวคือ เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอปายนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในหลายด้านทั้งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ และการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีได้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวอันเป็นผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยของ จริยาวัฒน์ โลหะพุนตระกูล (2553) ที่พบว่า

การพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนด้วยการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ นั้นมีส่วนสำคัญทำให้ชุมชนสามารถรื้อฟื้นวัฒนธรรมประเพณีของตนเองได้ เช่นเดียวกับการวิจัยของโสจิตลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล (2556) ซึ่งพบว่ากรณีของตลาดย้อนยุคสามชุก สามารถผลักดันให้มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติและนานาชาติได้ ในขณะที่การวิจัยของพรศิริ บินนาราวี (2555) ก็แสดงให้เห็นเช่นเดียวกันการวิจัยครั้งนี้ว่า วัฒนธรรมท้องถิ่นในอำเภอปายเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวคาดหวังจะเข้ามาท่องเที่ยว แต่การวิจัยครั้งนี้พบว่าการท่องเที่ยวสร้างผลกระทบด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นในอำเภอปายนับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการที่จะเข้าไปเอาใจใส่เกี่ยวกับการฟื้นฟูอนุรักษ์ให้คงไว้ อีกทั้งยังบ่งบอกว่าประชาชนกลุ่มเก่าและใหม่ในอำเภอปายไม่สามารถสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอันดีได้เท่าที่ควรซึ่งแตกต่างจากการวิจัยของครองชัย หัตถา (2558) ที่พบว่าในภาคใต้ของไทยนับแต่โบราณมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และมีวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันได้ในสังคมชาวภาคใต้เป็นตัวชี้ถึงความสามารถการอยู่ร่วมกันแบบสังคมพหุวัฒนธรรมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมวัฒนธรรมที่เน้นตัวตนและอัตลักษณ์ของภาคใต้รวมทั้งการเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในระดับภูมิภาคและระดับโลกต่อไป

2.2.4 ผลกระทบด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอปายเติบโตอย่างต่อเนื่องแต่กลับส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะมีการเติบโตของเมือง ที่อยู่อาศัยแหล่งที่พักและอื่นๆ เพื่อบริการให้นักท่องเที่ยว มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ขาดประสิทธิภาพ เกิดปัญหาขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำเสียจากที่อยู่อาศัย รวมทั้งสถานที่สำหรับกำจัดขยะในปัจจุบันก็อยู่ไม่ไกลจากแหล่งน้ำธรรมชาติมากนัก บ่งบอกถึงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นตามหลักวิชาการ ผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่มีผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นสามารถเชื่อมโยงโดยอาศัยหลักคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปตามธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มาจากเหตุปัจจัยต่างๆ รอบด้านทั้งภายในและภายนอก (สุจรรยา จันทศิริ, 2558) รวมทั้งในแง่ของภูมิรัฐศาสตร์ก็สามารถอธิบายผ่านปฏิสัมพันธ์ของสิ่ง 3 สิ่ง คือ ธรรมชาติ มนุษย์ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทางภูมิรัฐศาสตร์ (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2546) ที่ทำให้เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอปายซึ่งเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สุดท้ายก็ย้อนกลับมาสร้างผลกระทบด้านความเป็นอยู่ให้แก่มนุษย์ที่กระทำต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นไปตามหลักวิชาการได้ กรณีเช่นนี้จะสอดคล้องกับการอธิบายของ ครองชัย หัตถา (2558) ที่กล่าวว่า ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่ง

ดึงดูดให้ผู้คนต่างภูมิภาคเข้ามาแสวงหาโภชนาการในดินแดนภาคใต้เมื่อกว่า 2,000 ปีที่ผ่านมา ประกอบกับการอยู่ในสภาพภูมิศาสตร์ที่ดีมีการเคลื่อนย้ายหรือจุดแวะพักให้แก่การเดินทางไปสู่ การอยู่ร่วมกันหลายเผ่าพันธุ์ เช่นเดียวกันกับอำเภอปายที่มีบุคคลจากภายนอกและภายในอำเภอปาย ต่างมาใช้พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพียงแต่วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันของประชาชนที่ลี้ภัยมารวมกันในอำเภอปายไม่พัฒนาไปตามการพัฒนาการ ท้องที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ขาดหลักวิชาการทำให้ส่งผลกระทบด้าน ดังกล่าวย้อนกลับไปกระทบต่อประชาชนที่มาอาศัยอยู่ร่วมกันในที่สุด

2.2.5 ผลกระทบด้านการเมืองท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งผลกระทบที่สำคัญด้านการเมืองท้องถิ่นเกี่ยวกับการนำเสนอโยบายและการนำนโยบายไปสู่ การปฏิบัติ รวมทั้งเห็นว่านโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ถูกยกให้เป็นนโยบายสำคัญ นโยบาย หนึ่งในหลายนโยบายที่ถูกนำเสนอโดยนักการเมืองท้องถิ่น เมื่อนักการเมืองท้องถิ่นได้รับการ เลือกตั้งเข้ามาแล้วก็ได้ดำเนินการตามนโยบายนั้นให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านงบประมาณของ ท้องถิ่น นับว่าเป็นความแตกต่างในวิธีการนำเสนอโยบายหาเสียงเลือกตั้งและการปฏิบัติตาม นโยบายภายหลังการรับเข้ามาทำหน้าที่บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ เกิดขึ้นในอำเภอปายมีส่วนทำให้ฐานะทางสังคมของประชาชนในท้องถิ่นดีขึ้นดังที่งานวิจัยของ ชุมพูนุท พุ่มท่าอิฐ (2534) พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนในพื้นที่มีการเลื่อนฐานะ ทางสังคมสูงขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่เคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวทำ ให้ประชาชนได้รับการข่าวสารการพัฒนาขึ้น การรับรู้ข่าวสารดังกล่าวทำให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจในเรื่องของสังคมมากยิ่งขึ้น และเรื่องของสังคมในระดับท้องถิ่นที่สำคัญเรื่องหนึ่งคือ การเมืองการปกครองของท้องถิ่น และงานวิจัยของ ฉัตรชัย รัตนเขียว (2552) พบว่า ประชาชนจะทำ หน้าที่ติดตามตรวจสอบแนวนโยบาย ในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ และที่สำคัญกลุ่มนักการเมือง ท้องถิ่นก็นับว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์เช่นเดียวกัน กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ก็จะมามีบทบาทสำคัญใน การแถลงนโยบายเพื่อแสดงออกถึงอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งภาพดังกล่าวก็แสดงให้เห็นในพื้นที่อำเภอปายที่มีการพัฒนาอันเนื่องมาจากการพัฒนาการ ท้องถิ่นทำให้ประชาชนสนใจติดตามข่าวสารและติดตามนโยบายนักการเมืองท้องถิ่นเคยเสนอไว้ และในขณะเดียวกันกับผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นก็ต้องแสดงให้เห็นประชาชนเห็นใน ขณะเดียวกันว่าเป็นผู้มีอุดมการณ์ที่มุ่งประโยชน์สำหรับประชาชนเป็นหลัก การแสดงออกที่ดี นอกจากจะเป็นการแถลงนโยบายให้ประชาชนได้ทราบแล้วการดำเนินนโยบายก็เป็นส่วนหนึ่งของการ สนับสนุนให้การแถลงผลงานของกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นได้รับความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.3 แนวทางลดผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากผลการวิจัยแนวทางลดผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีดังนี้

2.3.1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบและทราบปัญหาในพื้นที่จัดทำแผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมและนำไปสู่การปฏิบัติให้ประชาชนในพื้นที่จะได้รับประโยชน์โดยตรง ทั้งนี้การพัฒนาต้องไม่อยู่บนพื้นฐานมุ่งหวังผลทางคะแนนเสียงเพราะจะทำให้พัฒนาได้ไม่ทั่วถึงและขาดไม่ยั่งยืน และกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละด้านต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมเป็นไปตามบริบทของพื้นที่หรือสอดคล้องกับลักษณะของภูมิศาสตร์และการเมืองท้องถิ่น มีความชัดเจนในยุทธศาสตร์การพัฒนาสอดคล้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สามารถกระตุ้นให้เกิดประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ และที่สำคัญยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ควรเดินตามกระแสหลักของสังคมให้คำนึงถึงอัตลักษณ์ของอำเภอปายเป็นอีกทั้งต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์ไว้ในแผนแม่บทด้วยเช่นกัน จากผลการวิจัยจะเห็นว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวมุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำหน้าที่การพัฒนาอย่างจริงจัง ยึดหลักความถูกต้องตามหลักวิชาการคือ เน้นการมีส่วนร่วม มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมและนำไปสู่การปฏิบัติที่ไม่มุ่งเน้นฐานเสียงการเมือง จึงเป็นไปตามแนวทางการศึกษาการเมืองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของผลผลิตของนโยบายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปใช้สำหรับการพัฒนาพื้นที่ ที่ต้องสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของแต่ละท้องถิ่น และการกำหนดการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นก็ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยเฉพาะชุมชนเพราะชุมชนมีพลังของบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชนหากชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมแล้วปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาตามแผนแม่บทหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาต่างๆ ก็จะเกิดขึ้นน้อยหรือไม่มีเลย ทั้งนี้หากพิจารณาจากข้อคิดเห็นของนักวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาการเมืองท้องถิ่นของไทย ก็จำเป็นต้องทำความเข้าใจกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องในชุมชนที่มีความหลากหลายทั้งอาชีพและความเป็นอยู่อันเป็นผลมาจากฐานะทางเศรษฐกิจซึ่ง ฉันทานุช พิชิตนารัตน์ (2558) เห็นว่าสายสัมพันธ์ของสมาชิกในแต่ละกลุ่มเป็นความสัมพันธ์ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ถ้าหากบริหารจัดการหรือไม่เข้าใจสภาพข้อเท็จจริงของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนที่ชัดเจนการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแผนแม่บทและยุทธศาสตร์การพัฒนาก็อาจประสบความล้มเหลวเพราะขาดการมีส่วนร่วมและขาดการยอมรับจากภาคส่วนต่างๆ ที่เป็นกลุ่มซึ่งมีบทบาทในชุมชน ในกรณีของชุมชนต่างๆ ในท้องถิ่นของอำเภอปายที่พบว่าการเคลื่อนย้ายมาจากภายนอกมารวมตัวประกอบธุรกิจท่องเที่ยวองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่กลุ่มบุคคลกลุ่มใหม่เหล่านั้นให้เข้ามามีส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันกับประชาชนกลุ่มดั้งเดิม ดังการวิจัยของชุมพูนุท พุ่มท่าอิฐ (2534) แสดงให้เห็นว่าวิธีการที่ดีสำหรับการขับเคลื่อนให้กลุ่มคนที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวให้มีบทบาทพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การให้ได้รับข้อมูลข่าวสารส่วนการจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมได้อย่างไรนั้น จากการวิจัยของจริยาวัฒน์ โลหะพุนตระกูล (2553) แสดงให้เห็นว่าความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนเกิดขึ้นได้จากการมีความเห็นร่วมกันจากสองฝ่ายคือภาครัฐส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สร้างความต้องการในการท่องเที่ยวของภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง หากมีการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องก็จะสามารถขยายผลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไปเชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชนได้อย่างกว้างขวาง แต่ถ้าจะให้การพัฒนามีประสิทธิภาพมากขึ้นผลการวิจัยของเสาวลักษณ์ ปิติ (2556) แสดงให้เห็นว่าการให้สภาพพลเมืองอยู่ในโครงสร้างบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรปกครองของประชาชนอย่างแท้จริงทำให้สภาองค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารผ่านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงนับว่าเป็นประเด็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องทำการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มประชาชนเดิมในพื้นที่กับประชาชนที่เคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ในฐานะผู้ประกอบการให้สามารถร่วมมือกันทำงานและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวรับการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในระยะยาวก็ควรสนับสนุนให้ภาคประชาชนรวมตัวเป็นสภาองค์กรชุมชนและในขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ปรับโครงสร้างบริหาร โดยมุ่งเน้นให้สภาองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาตามโครงสร้างที่กำหนดขึ้น

2.3.2 การกำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่นสำหรับการจัดการท่องเที่ยว ผลการวิจัย พบว่าปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อบัญญัติท้องถิ่นที่กำหนดขึ้นตามกฎหมายให้กำหนดจึงไม่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยตรงแต่มีส่วนสนับสนุนและอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวของอำเภอปาย หลายข้อบัญญัติปรากฏว่าประชาชนบางส่วนไม่ยอมปฏิบัติตาม รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายหรือข้อบัญญัติที่ขาดความจริงจัง แม้กระนั้นข้อบัญญัติของท้องถิ่นปัจจุบันมีเพียงพอเพียงแต่ควรกำหนดให้มีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะช่วยทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ส่วนการจะพัฒนาแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอปายขึ้นมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำมาพิจารณาปรับปรุงข้อบัญญัติที่ล้าสมัยหรือเพิ่มเติมข้อบัญญัติให้สอดคล้องสนับสนุนกับยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละด้านแต่ขอให้อยู่บนฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน และที่สำคัญอำเภอปายมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งแต่ละแห่งจึงควรกำหนดข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกันเพื่อให้การ

พัฒนาการท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้พร้อมกันในทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเห็นว่าข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะถ้าหากสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้การบริหารจัดการต่างๆ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวก็จะสามารถพัฒนาได้ตามเป้าหมาย ลดผลกระทบหรือการสูญเสียงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดประสิทธิภาพประสิทธิผลได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ในส่วนของการศึกษาการเมืองท้องถิ่นของประเทศไทยก็ให้ความสำคัญต่อการศึกษาในประเด็นให้ประชาชนได้เข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ที่พออนุมานได้ว่าถ้าหากประชาชนเข้าใจหลักการปกครองท้องถิ่นแล้วก็จะยอมปฏิบัติตามข้อบัญญัติที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดขึ้นบังคับใช้ซึ่งจะช่วยทำให้การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้นเพราะถือว่าการเข้าใจการเมืองท้องถิ่นที่ดียอมทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองและสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง และการที่จะทำให้การปกครองท้องถิ่นเป็นของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงชัดเจนยิ่งขึ้น (จิตพล กาญจนกิจ, 2545) การที่ประชาชนรู้และเข้าใจในหลักการปกครองตนเองก็จะทำให้พัฒนาการเมืองไปสู่การเมืองในระดับสูงขึ้นได้ดังนั้นรัฐจะต้องพัฒนาให้ประชาชนเข้าใจและยอมรับว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็น ถ้าหากเป็นเช่นนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวตามแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาขึ้นก็จะสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้โดยง่าย ดังสังเกตได้จากการวิจัยของ โสจิตถิณณ์ กมลศักดิ์วิกุล (2556) ที่แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาตลาดย้อนยุคสามชุกนั้นเป็นพัฒนาการท่องเที่ยวที่มาจากพื้นฐานความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริงโดยอาศัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลักดันให้เกิดผลตามที่ต้องการรวมถึงเห็นว่าได้ประชาชนชาวตลาดสามชุกรู้จักวิถีใช้กลวิธีที่สามารถเรียกคืนพลวัตทางเศรษฐกิจ คือ การรื้อฟื้นและประดิษฐ์สร้างความทรงจำจากอดีต ไม่ว่าจะเป็นสุนทรภู่และโคลงนิราศสุพรรณขุนจันจันจันรัช วัตถุข้าวของ เรื่องราวและอาหารในชีวิตประจำวันของผู้คนในตลาดสามชุก ให้มาเป็นสินค้าที่สามารถซื้อขายได้ในปัจจุบัน เพื่อการบริโภคของนักท่องเที่ยว

2.3.3 การขับเคลื่อนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการลดผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนด้วยการขับเคลื่อนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอปายทุกองค์กร ต้องพัฒนาภายใต้หลักการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคี ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ผู้ประกอบการ องค์กรเอกชน และภาคประชาชน ตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละภาคีหรือแต่ละคนให้มาร่วมใจกันทำงาน และกำหนดให้มีรูปแบบของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ชุมชนเป็นแกนหลัก รวมถึงการจัดให้มีเจ้าภาพหลักในการประสานการพัฒนา

ระหว่างภาคีและกำกับในแต่ละขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะการขับเคลื่อนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่กำหนดขึ้นนอกจากจะสามารถสร้างและแบ่งปันประโยชน์ให้แก่ทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรมแล้ว ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการพัฒนาที่เป็นไปได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืน หากพิจารณาจากแนวทางลดผลกระทบดังกล่าวก็จะชี้ให้เห็นว่าในมุมมองหรือทัศนของผู้ให้ข้อมูลหลักได้บ่งบอให้ทราบว่าปัจจุบันการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีไม่มากนัก แต่ก็ยังเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่จะนำพาการพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอปายให้เติบโตตามเป้าหมายและทิศทางที่ควรจะเป็น อันจะเป็นส่วนสำคัญต่อการลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นเหมือนดังที่เคยประสบกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงที่ผ่านมา สอดคล้องกับผลการวิจัยของชาสันต์ คงเรืองรอง (2544) พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นเองยังขาดการมีส่วนร่วมและความสนใจต่อการเมืองท้องถิ่นอยู่มาก อีกทั้งยังไม่สนใจการติดตามการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการทำงานของนักการเมือง แต่ทว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ชิตพล กาญจนกิจ (2545) พบว่า ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขระบบอุปถัมภ์และความผูกพันในชุมชนท้องถิ่นที่จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องเข้าใจเกี่ยวผลดังกล่าว ทั้งนี้จากผลการวิจัยครั้งก็ได้ข้อค้นพบที่สำคัญว่า ประชาชนในอำเภอปายมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นที่เน้นอยู่กับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในลักษณะชั่วคราวตามที่ท้องถิ่นเชิญเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมโครงการแล้วการมีส่วนร่วมก็สิ้นสุดลง สภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาชนในอำเภอปายเช่นนี้มีความสอดคล้องกับการวิจัยของสุนทรชัย ขอบยศ (2554) ที่พบว่า มิติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังจำกัดเฉพาะการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเสาวลักษณ์ ปิติ (2556) กล่าวว่าในปัจจุบันนี้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดวิธีการมีส่วนร่วมไว้ แต่ทว่าลักษณะการมีส่วนร่วมผ่านการใช้สิทธิชุมชนเป็นสำคัญยังไม่อยู่ในระดับปัจเจกชน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อภูมิศาสตร์การเมืองท้องถิ่นกรณีศึกษา อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาชนในอำเภอปาย ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นที่กว้างขวางนอกเหนือจากการใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอีกด้านหนึ่ง ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นยังจำกัดอยู่เฉพาะเรื่องการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่สูง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรวางแผนทางสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น โดยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยว และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้จากการมีส่วนร่วมโดยอาศัยกลไกกระบวนการกลุ่มหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองให้เข้าไปแทรกซึมอยู่ในชุมชนเพื่อโน้มน้าวชักนำกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกับท้องถิ่น

3.2 กลุ่มผลประโยชน์ในท้องถิ่นของอำเภอปาย จากผลการวิจัยพบว่าบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ในท้องถิ่นของอำเภอปายนั้น แม้ว่าจะไม่ได้ถูกระบุว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์โดยตรง แต่จากกระบวนการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทำให้ระบุว่ากลุ่มผลประโยชน์ในท้องถิ่นของอำเภอปายมีอยู่ ดังนี้

3.2.1 กลุ่มผลประโยชน์ที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มในภาคธุรกิจ และอยู่ในตัวเมืองมักมีบทบาทเข้าไปมีส่วนร่วมเพียงเพื่อประโยชน์ของกลุ่มทางด้านธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ควรขยายบทบาทผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรอาศัยความร่วมมือกันเองระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ในแต่ละท้องถิ่นเพื่อจับมือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนักการเมืองท้องถิ่นวางแนวทางการพัฒนาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งระบบครอบคลุมทั้งตำบล

3.2.2 กลุ่มผลประโยชน์ควรกำหนดบทบาทตนเองเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น เพื่อสร้างความแตกต่างและหลากหลายในการเสนอตนเองเข้าแข่งขันทางการเมืองให้ได้รับโอกาสบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งนี้ก็เพื่อไม่ให้เกิดการหมุนเวียนผู้บริหารอยู่ในกลุ่มการเมืองไม่กี่กลุ่มที่เป็นตัวเลือกของประชาชนได้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งจัดหาบุคลากรที่มีประสบการณ์การบริหารงานอันหลากหลายและมีความเข้าใจการเมืองท้องถิ่นให้การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมและสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม รวมถึงการเข้าถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้ได้รับชัยชนะการเลือกตั้ง

3.3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยอาศัยหลักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการ

บริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามหลักวิชาการและผนวกกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อันจะช่วยทำให้ลดปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

3.4 การพัฒนาแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทั้งตำบล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทุกตำบลในอำเภอปาย และนำไปสู่การปฏิบัติที่มุ่งสู่เป้าหมายของแผนแม่บทอย่างจริงจังเพื่อประโยชน์ให้แก่ประชาชนในทุกๆ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม

